EUROOPA KOHTU OTSUS (kolmas koda)

17. jaanuar 2008 *

Liidetud kohtuasjades C-37/06 ja C-58/06,

mille ese on EÜ artikli 234 alusel Finanzgericht Hamburgi (Saksamaa) 10. ja 12. jaanuari 2006. aasta otsustega esitatud eelotsusetaotlused, mis saabusid Euroopa Kohtusse vastavalt 23. jaanuaril ja 3. veebruaril 2006, menetlustes

Viamex Agrar Handels GmbH (C-37/06),

Zuchtvieh-Kontor GmbH (ZVK) (C-58/06)

versus

Hauptzollamt Hamburg-Jonas,

EUROOPA KOHUS (kolmas koda),

koosseisus: koja esimees A. Rosas, kohtunikud J. N. Cunha Rodrigues, J. Klučka (ettekandja), A. Ó Caoimh ja P. Lindh,

* Kohtumenetluse keel: saksa.

kohtujurist: P. Mengozzi,
kohtusekretär: ametnik B. Fülöp,

arvestades kirjalikus menetluses ja 1. märtsi 2007. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

– Viamex Agrar Handels GmbH, esindaja: advokaat W. Schedl,

– Zuchtvieh-Kontor GmbH (ZVK), esindaja: advokaat K. Landry,

– Hauptzollamt Hamburg-Jonas, esindaja: G. Seber,

– Rootsi valitsus, esindaja: A. Falk,

– Euroopa Ühenduste Komisjon, esindaja: F. Erlbacher,

olles 13. septembri 2007. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlused puudutavad komisjoni 18. märtsi 1998. aasta määruse (EÜ) nr 615/98, millega kehtestatakse eksporditoetuste süsteemi üksikasjalikud rakenduseeskirjad seoses elusveiste heaoluga vedamise ajal (EÜT L 82, lk 19), artikli 1 ja artikli 5 lõike 3 kehtivust.

2 Taotlused on esitatud ühelt poolt Viamex Agrar Handels GmbH (edaspidi „Viamex") ja ZVK Zuchtvieh-Kontor GmbH (edaspidi „ZVK") ning teiselt poolt Hauptzollamt Hamburg-Jonase (edaspidi „Hauptzollamt") vahelises kohtuvaidluses, mis puudutab eksporditoetusi elusveiste ekspordi puhul Liibanoni ja Egiptusesse.

Õiguslik raamistik

3 Nõukogu 27. juuni 1968. aasta määrus (EMÜ) nr 805/68 veise- ja vasikalihaturu ühise korralduse kohta (EÜT L 148, lk 24), muudetud nõukogu 18. detsembri 1997. aasta määrusega (EÜ) nr 2634/97 (EÜT L 356, lk 13; edaspidi „määrus nr 805/68"), artikli 13 lõike 9 teine lõik näeb ette, et elusloomade eksporditoetuste maksmine sõltub loomade heaolu ja iseäranis loomade kaitset vedamise ajal puudutavate ühenduse õigusnormide järgimisest.

4 Määruse nr 805/68 üksikasjalikke rakenduseeskirju on täpsustatud komisjoni määruses nr 615/98.

5 Määruse nr 615/98 artikkel 1 sätestab, et elusveiste eksporditoetuste maksmise tingimuseks on see, et loomade vedamisel kuni nende esmakordse mahalaadimiseni lõppsihtkohaks olevas kolmandas riigis on järgitud nõukogu 19. novembri 1991. aasta direktiivis 91/628/EMÜ, mis käsitleb loomade kaitset vedamise ajal ja millega muudetakse direktiive 90/425/EMÜ ja 91/496/EMÜ (EÜT L 340, lk 17; ELT eriväljaanne 03/12, lk 133), muudetud nõukogu 29. juuni 1995. aasta direktiiviga 95/29/EÜ (EÜT L 148, lk 52; ELT eriväljaanne 03/17, lk 466; edaspidi „direktiiv 91/628"), ja nimetatud määruses sätestatud tingimusi.

6 Määruse artikli 2 kohaselt kontrollitakse loomi nende väljaviimisel Euroopa Ühenduse tolliterritooriumilt. Ametlik veterinaararst peab kontrollima ja väljastama tunnistuse selle kohta, et loomade seisund võimaldab vastavalt direktiivi 91/628 nõuetele nende vedu, et transpordivahend, millel loomad ühenduse tolliterritooriumilt välja viiakse, vastab nimetatud direktiivis sätestatud nõuetele ning et on võetud sobivad meetmed, tagamaks direktiivile vastav hoolitsemine loomade eest nende vedamise ajal.

7 Määruse nr 615/98 artikli 5 lõike 2 kohaselt tuleb eksporditoetuste taotlustele lisada tõend selle kohta, et määruse artiklis 1 sätestatud tingimused on täidetud; niisuguseks tõendiks loetakse kontrolleksemplari T5 ja kontrollasutuse kontrolliaruande esitamist koos veterinaararsti tunnistusega.

8 Määruse nr 615/98 artikli 5 lõige 3 sätestab siiski, et eksporditoetust ei maksta veo kestel surnud loomade eest ega loomade eest, kelle osas pädev asutus leiab artiklis 2

nõutud dokumentide, artiklis 4 ette nähtud kontrolliaruannete ja/või mis tahes muude talle teada olevate artiklis 1 sätestatud nõuetest kinnipidamist puudutavate asjaolude alusel, et direktiivi 91/628 ei ole järgitud.

9 Direktiivi 91/628 artikli 3 lõike 1 kohaselt tagavad liikmesriigid, et veo kestus ja puhkeajad ning söötmise ja jootmise ajavahemikud vastaksid lisa VII peatükis sätestatule.

10 Direktiivi 91/628 lisa VII peatüki punkti 48 alapunkti 4 lõige d näeb ette, et elusveiste vedamisel maanteesõidukit kasutades tuleb pärast 14-tunnist vedu anda vähemalt ühetunnine piisav puhkeaeg. Pärast sellist puhkeaega võib neid vedada veel 14 tundi. Niisiis on maksimaalne veo kestus 29 tundi. Punkti 48 alapunkt 8 näeb siiski ette, et loomade huvides võib veo kestust pikendada kahe tunni võrra, võttes eelkõige arvesse sihtkoha lähedust.

11 Direktiivi 91/628 lisa VII peatüki punkti 48 alapunkti 5 alusel tuleb pärast sätestatud veo kestust lasta loomadel puhata vähemalt 24 tundi.

Vaidlused põhikohtuasjades ja eelotsuse küsimused

12 Esimeses põhikohtuasjas deklareeris Viamex Kieli Hauptzollamtile 35 elusveise ekspordi Liibanoni. Hauptzollamt jättis 1. veebruari 2001. aasta otsusega määruse

nr 615/98 artikli 5 lõike 3 alusel Viamexi eksporditoetuse taotluse rahuldamata, kuna äriühingu esitatud teekonnaplaani uurimisel selgus, et direktiivi 91/628 lisa VII peatüki punkti 48 alapunktis 5 ette nähtud 24-tunnisest puhkeajast ei olnud kinni peetud. Viamex väitis, et nimetatud normi järgimata jätmine oli tingitud sellest, et ametlik veterinaararst oli andnud talle korralduse jätkata vedu enne 24-tunnise puhkeaja möödumist. Hauptzollamt leidis, et Viamex oleks pidanud sellele vaatamata olema teadlik direktiivis 91/628 ette nähtud puhkeaegadest. Peale selle ei olnud Viamex liiklusõnnetuse tuvastamise ja raskeveoki kontrolli tõttu pidanud kinni ka direktiivi 91/628 lisa VII peatüki punkti 48 alapunkti 4 lõikes d veo teise poole jaoks ette nähtud kestusest.

13 Teises põhikohtuasjas deklareeris ZVK Bambergi Hauptzollamtile 32 elusveise ekspordi Egiptusesse ja taotles selleks ettemaksena makstavat eksporditoetust, mille Hauptzollamt talle ka määras. 1. septembril 2003 tehtud parandusotsusega otsustas Hauptzollamt siiski nõuda ettemaksena makstud eksporditoetuse tagastamist koos 10% intressidega, eelkõige põhjusel, et loomade vedu oli kestnud üle 14 tunni, millega oli rikutud direktiivi 91/628 norme. Veo teine pool oli kestnud 15 tundi ja 45 minutit. Veo teise poole maksimaalkestuse ületamise tõttu rikkus ZVK ka direktiivi 91/628 lisa VII peatüki punkti 48 alapunktis 5 ette nähtud normi, mille kohaselt tuleb loomad pärast maksimaalselt 29 tundi kestnud vedu maha laadida, sööta ja joota ning lasta neil puhata vähemalt 24 tundi.

14 Kuna vaided, mille Viamex ja ZVK olid Hauptzollamti vastavalt 1. veebruari 2001. aasta ja 1. septembri 2003. aasta otsuste peale esitanud, jäeti rahuldamata, esitasid nimetatud äriühingud kaebused Hamburgi Finanzgerichtile, kes leides, et talle lahendada antud mõlema vaidluse lahendus sõltub ühenduse õigusnormide

tõlgendusest, otsustas menetluse peatada ning esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused, mis on mõlema kohtuasja puhul sõnastatud identselt:

„1. Kas […] määruse nr 615/98 artikkel 1 on kehtiv osas, milles see seab eksporditoetuse maksmise eelduseks direktiivist 91/628 […] kinnipidamise?

2. Juhul kui vastus esimesele küsimusele on jaatav, siis kas määruse nr 615/98 artikli 5 lõige 3, mille kohaselt eksporditoetust ei maksta nende loomade eest, kelle osas pädev asutus leiab mis tahes muude talle teada olevate määruse nr 615/98 artiklis 1 sätestatud nõuetest kinnipidamist puudutavate asjaolude alusel, et direktiivist [91/628] ei ole kinni peetud, on kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega?”

15 Euroopa Kohtu 17. veebruari 2006. aasta määrusega liideti kohtuasjad C-37/06 ja C-58/06 kirjalikuks ja suuliseks menetlemiseks ja kohtuotsuse tegemiseks.

Eelotsuse küsimused

Esimene küsimus

16 Esimese küsimusega soovib siseriiklik kohus sisuliselt teada, kas määruse nr 615/98 artikkel 1 on kehtiv osas, milles see seab elusloomade eksporditoetuse maksmise

eelduseks direktiivist 91/628 kinnipidamise. Eelotsusetaotluse esitanud kohus tahab eelkõige teada seda, kas ühise põllumajanduspoliitika valdkonda kuuluva eksporditoetuste süsteemi ja loomade kaitset käsitleva ühenduse õiguse vahel on olemas seos.

17 Määruse nr 615/98, millega kehtestatakse eksporditoetuste süsteemi üksikasjalikud rakenduseeskirjad seoses elusveiste heaoluga vedamise ajal, artikkel 1 näeb määruse nr 805/68 artikli 13 lõike 9 teise lõigu kohaldamisel ette, et kombineeritud nomenklatuuri rubriiki 0102 kuuluvate elusveiste eksporditoetuste maksmine sõltub eelkõige direktiivi 91/628 sätete järgimisest.

18 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktides 28–33 märgib, tuleb meeles pidada esiteks seda, et määruse nr 615/98 artiklis 1 direktiivile 91/628 tehtud viide, mis seob eksporditoetuste süsteemi ja loomade kaitset vedamise ajal, tuleneb Euroopa Liidu Nõukogu valikust alusmääruses nr 805/68, mida Euroopa Ühenduste Komisjon vaid täpsustas rakendusmeetmetega määruses nr 615/98.

19 Määruse nr 615/98 artikli 1 eesmärk on rakendada määruse nr 805/68 artikli 13 lõige 9, mille kohaselt elusloomade eksporditoetuste maksmine sõltub loomade heaolu ja iseäranis loomade kaitset vedamise ajal puudutavate ühenduse õigusnormide järgimisest. Nimetatud artikli 13 lõige 9 lisati määrusesse selleks, et võidelda tavaga, et loomade heaolu nende vedamisel sageli ei arvestatud.

20 Määruse nr 2634/97, millega lisati määruse nr 805/68 artikli 13 lõikele 9 viimane lõik, kahest põhjendusest selgub, et direktiivi 91/628 rakendamisel saadud kogemus oli näidanud, et loomade vedamisel ei tagatud alati elusloomade heaolu ja et praktilistel kaalutlustel oli vaja anda komisjonile volitus kehtestada selle valdkonna normide jaoks rakendusmeetmed. Määruse nr 615/98 viies põhjendus täpsustab sellega seoses, et tuleb võtta hoiatava mõjuga täiendavad meetmed ja kohaldada neid ühetaoliselt juhtudel, mil ühe veose mitme looma füüsilise ja/või tervisliku seisundi põhjal ilmneb, et loomade kaitset vedamise ajal käsitlevaid õigusnorme ei ole järgitud.

21 Analoogsetel kaalutlustel asendasid ühenduse institutsioonid direktiivi 91/628 nõukogu 22. detsembri 2004. aasta määrusega (EÜ) nr 1/2005, mis käsitleb loomade kaitset vedamise ja sellega seonduvate toimingute ajal ning millega muudetakse direktiive 64/432/EMÜ ja 93/119/EÜ ning määrust (EÜ) nr 1255/97 (ELT L 3, lk 1).

22 Teiseks on oluline meeles pidada, et loomade kaitse on üldisest huvist kantud õiguspärane eesmärk, mille tähtsust väljendab eelkõige see, et liikmesriigid on võtnud vastu protokolli loomade kaitse ja heaolu kohta, mis on lisatud Euroopa Ühenduse asutamislepingule (EÜT 1997, C 340, lk 110), ning see, et ühendus on allkirjastanud loomade kaitset rahvusvaheliste vedude ajal käsitleva Euroopa konventsiooni (läbivaadatud) (nõukogu 21. juuni 2004. aasta otsus 2004/544/EÜ loomade kaitset rahvusvaheliste vedude ajal käsitleva Euroopa konventsiooni allakirjutamise kohta (läbivaadatud), ELT L 241, lk 21). Selle eesmärgi tähtsus väljendub ka Euroopa Liidu lõppaktile lisatud deklaratsioonis nr 24 loomade kaitse kohta.

23 Peale selle on Euroopa Kohus mitu korda rõhutanud huvi, mida ühendus loomade tervisele ja kaitsele omistab (1. aprilli 1982. aasta otsus liidetud

kohtuasjades 141/81–143/81: Holdijk jt, EKL 1982, lk 1299, punkt 13, ja 23. veebruari 988. aasta otsus kohtuasjas 131/86: Ühendkuningriik *vs.* nõukogu, EKL 1988, lk 905, punkt 17). Euroopa Kohus on muu hulgas otsustanud, et ühise põllumajanduspoliitika eesmärkide järgimisel ei saa jätta tähelepanuta üldisi huvisid, nagu loomade tervise ja elu kaitse, millega ühenduse institutsioonid peavad oma pädevuse teostamisel, eelkõige ühise turukorralduse raames arvestama.

24 Sellest järeldub, et ühendus püüab elusveiste eksporditoetuse maksmist loomade heaolu puudutavate ühenduse õigusnormide järgimisega sidudes kaitsta üldist huvi, mis on eesmärk, mille järgimisest iseenesest ei saa tuletada määruse nr 615/98 artikli 1 kehtetust. Peale selle hõlbustab niisugune viide selle tagamise, et ühendus ei finantseeriks eksporti, mida teostatakse loomade heaolu puudutavaid ühenduse õigusnorme rikkudes.

25 Samas märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt seda, et määruse nr 615/98 eesmärgid erinevad direktiivi 91/628 omadest ja määruses ei saa anda üldviidet direktiivile, mis pealegi on „kahetsusväärselt ebatäpne".

26 Sellega seoses tuleb rõhutada, et määruse nr 615/98 kehtetuse põhjusena ei saa käsitleda asjaolu, et nimetatud määrusega on elusveiste eksporditoetuste maksmine seatud sõltuvusse sellest, et oleks järgitud mõningaid tingimusi, mis on kindlaks määratud teatavas õigusaktis, millel on oma eesmärgid, kuna – nagu Euroopa Kohus käesoleva kohtuotsuse punktides 22–24 tõdes – need eesmärgid ei ole mitte ainult õiguspärased, vaid kujutavad endast ka ühenduse õigusega kõikidele liikmesriikidele ja institutsioonidele pandud muutumatuid ja alalisi kohustusi ühise põllumajanduspoliitika kujundamisel ja rakendamisel.

27 Väljakujunenud kohtupraktika põhjal on selge, et direktiiv iseenesest ei saa luua üksikisikutele kohustusi (vt eelkõige 26. veebruari 1986. aasta otsus kohtuasjas 152/84: Marshall, EKL 1986, lk 723, punkt 48; 5. oktoobri 2004. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-397/01–C-403/01: Pfeiffer jt, EKL 2004, lk I-8835, punkt 108; 3. mai 2005. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-387/02, C-391/02 ja C-403/02: Berlusconi jt, EKL 2005, lk I-3565, punkt 73, ja 7. juuni 2007. aasta otsus kohtuasjas C-80/06: Carp, EKL 2007, lk I-4473, punkt 20).

28 Kuid põhimõtteliselt ei saa siiski välistada seda, et direktiivi norme kohaldatakse määruses sõnaselgelt direktiivi normidele viitamise kaudu, järgides sealjuures õiguse üldpõhimõtteid ja eelkõige õiguskindluse põhimõtet.

29 Lisaks sellele tuleb märkida, et määruses nr 615/98 direktiivile 91/628 tehtud üldise viite eesmärk on alusmääruse nr 805/68 artikli 13 lõike 9 rakendamiseks tagada, et järgitaks nimetatud direktiivi vastavaid norme, mis reguleerivad elusloomade heaolu ja eelkõige loomade kaitset vedamise ajal. Järelikult ei saa nimetatud viidet, mis kehtestab toetuse maksmise tingimused, tõlgendada nii, nagu hõlmaks see direktiivi 91/628 kõiki norme ja eelkõige neid, millel ei ole nimetatud direktiivi peamise eesmärgiga mingisugust seost.

30 Järelikult ei ole alust väita, nagu teeb seda hageja kohtuasja C-58/06 aluseks olevas põhikohtuasjas, et nimetatud viide on vastuolus õiguskindluse põhimõttega, kuna see hõlmab kõiki direktiivi 91/628 norme.

31 Eeltoodud kaalutlustest tuleneb, et esimese küsimuse analüüsi tulemusel ei ilmnenud ühtegi asjaolu, mis võiks mõjutada määruse nr 615/98 artikli 1 kehtivust.

Teine küsimus

32 Teise küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas määruse nr 615/98 artikli 5 lõige 3 on kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega osas, milles selle sätte sõnastuse kohaselt karistatakse iga direktiivi 91/628 mis tahes normi rikkumist automaatselt – sõltumata loomade heaolule tekitatud tõendatud kahjust – eksporditoetusest ilmajätmisega.

33 Kõigepealt tuleb täpsustada, et ühenduse õiguse üldpõhimõtete hulka kuuluvat proportsionaalsuse põhimõtet, mis on sageli kinnitust leidnud Euroopa Kohtu praktikas, muu hulgas ühise põllumajanduspoliitika valdkonnas (vt eelkõige 12. juuli 2001. aasta otsus kohtuasjas C-189/01: Jippes jt, EKL 2001, lk I-5689, punkt 81, ja 7. septembri 2006. aasta otsus kohtuasjas C-310/04: Hispaania *vs.* nõukogu, EKL 2006, lk I-7285, punkt 97), peavad järgima nii ühenduse õigusloojа kui ka siseriiklikud õigusloojad ja ühenduse õigust kohaldavad siseriiklikud kohtud. Seda põhimõtet peavad järgima ka siseriiklikud pädevad ametiasutused, kui nad määruse nr 615/98 norme kohaldavad.

34 Järgmisena tuleb meeles pidada, et ühenduse õigusloojal, kelle jaoks proportsionaalsuse põhimõte on siduv, on ühise põllumajanduspoliitika valdkonnas laiaulatuslik kaalutlusõigus, mis vastab talle EÜ artiklitega 34–37 antud poliitilisele vastutusele. Seetõttu peab kohus piirduma selle kontrollimisega, et asjaomase meetme puhul ei esineks mõnd ilmselget viga või võimu kuritarvitamist ja et kõnealune ametiasutus

ei oleks ilmselgelt ületanud oma kaalutlusõiguse piire (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Jippes jt, punkt 80).

35 Proportsionaalsuse põhimõte nõuab, et ühenduse institutsioonide tegevus ei läheks kaugemale sellest, mis on asjaomaste õigusnormidega seatud legitiimsete eesmärkide saavutamiseks sobiv ja vajalik, ning juhul, kui on võimalik valida mitme sobiva meetme vahel, tuleb rakendada kõige vähem piiravat meedet, ning tekitatud piirangud peavad olema vastavuses seatud eesmärkidega (vt selle kohta 13. novembri 1990. aasta otsus kohtuasjas C-331/88: Fedesa jt, EKL 1990, lk I-4023, punkt 13, ja eespool viidatud kohtuotsus Jippes jt, punkt 81).

36 Mis puutub nimetatud põhimõtte rakendamise tingimuste kohtulikku kontrolli, ühenduse seadusandjale ühise põllumajanduspoliitika valdkonnas antud ulatuslikku kaalutlusõigust arvesse võttes, siis võib sellises valdkonnas võetud meetme õiguspärasust mõjutada vaid selle meetme ilmselge ebasobivus võrreldes pädevate institutsioonide püstitatud eesmärgiga (vt eespool viidatud kohtuotsused Fedesa jt, punkt 14, ja Jippes jt, punkt 82). Seega ei ole vaja välja selgitada, kas seadusandja poolt võetud meede oli ainus või parim võimalik, vaid kas see meede oli ilmselgelt ebasobiv (eespool viidatud kohtuotsus Jippes jt, punkt 83).

37 Antud juhul tuleb meeles pidada, et määruse nr 615/98 artikli 1 ja artikli 5 lõike 3 sõnastust ja nimetatud määruse eesmärki arvestades kujutab direktiivi 91/628 normide järgimine endast eksporditoetuse maksmise eeltingimust. Määruse nr 615/98 artikli 5 lõige 3 näeb nimetatud direktiivi normide järgimata jätmise

tagajärjena ette eksporditoetuse õiguse kaotamise ehk selle maksmata jätmise. Seega tuleb kontrollida, kas määruse nr 615/98 artikli 5 lõikes 3 viidatud eksporditoetuse maksmise tingimused on proportsionaalsuse põhimõttega kooskõlas.

38 Sellega seoses tuleb märkida, et liikmesriikide pädevad asutused võivad eksporditoetuse suuruse üle otsustada vaid kahel erineval juhul, mis on määruse nr 615/98 artikli 5 lõikes 3 ette nähtud. Esimesel juhul – kui direktiivi 91/628 normide järgimata jätmine on põhjustanud loomade surma – ei anna ühenduse õiguslooja pädevale asutusele mingisugust kaalutlusruumi, nähes sõnaselgelt ette, et toetust ei maksta. Seevastu teisel juhul – kui pädev asutus leiab, et direktiivi 91/628 ei ole järgitud, ilma et see oleks põhjustanud loomade surma – annab ühenduse õiguslooja pädevale asutusele teatava kaalutlusruumi otsustamaks, kas nimetatud direktiivi eiramise korral jätta eksporditoetus maksmata, vähendada seda või maksta see välja.

39 See kaalutlusruum ei ole siiski piiramatu, kuna ta peab jääma määruse nr 615/98 artikli 5 raamidesse. Vaid nimetatud määruse artikli 5 lõikes 2 viidatud dokumentide, määruse artiklis 4 viidatud kontrolliaruannete ja/või mis tahes muude talle teada olevate asjaolude põhjal, mis puutuvad määruse artiklis 1 viidatud õigusnormide järgimist, võib pädev asutus jõuda järeldusele, et direktiivi 91/628 ei ole järgitud.

40 Määruse nr 615/98 artiklis 5 viidatud dokumendid ja artiklis 4 viidatud aruanded puudutavad kõik loomade füüsilist ja/või tervislikku seisundit vedamise ajal. Seega võib pädev asutus vaid nende dokumentide alusel, mis puudutavad eksportija poolt veetavate loomade tervist, nagu kontrolleksemplar T5, mis võimaldab kontrollida,

kas loomade seisund võimaldas nende vedamist ja kas transpordivahend vastas nimetatud direktiivi nõuetele, järeldada, et direktiivi 91/628 ei ole järgitud.

41 Seda tõlgendust ei sea kahtluse alla ka määruse nr 615/98 artikli 5 lõike 3 sõnastus, mille kohaselt võib pädev asutus järeldada seda, et direktiivi 91/628 ei ole järgitud, ka mis tahes muude talle teada olevate asjaolude põhjal. Seda sõnastust tuleb samuti tõlgendada nii, et see viitab loomade heaoluga seonduvatele tõenditele.

42 Nendel tingimustel tuleb määruse nr 615/98 artikli 5 lõiget 3 tõlgendada nii, et direktiivi 91/628 järgimata jätmise all, mille korral võidakse eksporditoetust vähendada või see maksmata jätta, peetakse silmas direktiivi neid sätteid, mis seonduvad loomade heaoluga, see tähendab nende füüsilise ja/või tervisliku seisundiga, mitte neid sätteid, mille puhul niisugust seost põhimõtteliselt ei ole.

43 Seega on määruse nr 615/98 artikli 5 lõikes 3 sätestatud tingimused proportsionaalsuse põhimõttega kooskõlas.

44 Pädeva asutuse ülesanne on hinnata, kas direktiivi 91/628 normide järgimata jätmine mõjutas loomade heaolu ja kas vastaval juhul on võimalik seda heastada ning kas selle rikkumise korral jätta eksporditoetus maksmata, vähendada seda või maksta see välja. Nimetatud asutus peab otsustama ka seda, kas eksporditoetust tuleb vähendada proportsionaalselt loomade arvule, kes võivad tema arvates olla direktiivi 91/628

järgimata jätmise tõttu kannatanud, või tuleb see toetus maksmata jätta seetõttu, et nimetatud direktiivi ühe normi järgimata jätmine mõjutas kõigi loomade heaolu.

45 Eeltoodud kaalutlustest lähtudes tuleb sedastada, et eksporditoetuste maksmise tingimuste analüüsi tulemusel ei ilmnenud ühtegi asjaolu, mille põhjal võiks järeldada, et määruse nr 615/98 artikli 5 lõige 3 on ilmselgelt ebasobiv võrreldes püstitatud eesmärgiga, mis on elusloomade kaitse tagamine eksporditoetuste süsteemi kaudu.

46 Sellest järeldub, et teise küsimuse analüüsi tulemusel ei ilmnenud ühtegi asjaolu, mis proportsionaalsuse põhimõtet arvestades võiks mõjutada määruse nr 615/98 artikli 5 lõike 3 kehtivust. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne on kontrollida, kas pädevad asutused on määruse nr 615/98 vastavaid norme nimetatud põhimõtte kohaselt kohaldanud.

Kohtukulud

47 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kolmas koda) otsustab:

1. Esimese küsimuse analüüsi tulemusel ei ilmnenud ühtegi asjaolu, mis võiks mõjutada komisjoni 18. märtsi 1998. aasta määruse (EÜ) nr 615/98, millega kehtestatakse eksporditoetuste süsteemi üksikasjalikud rakenduseeskirjad seoses elusveiste heaoluga vedamise ajal, artikli 1 kehtivust.

2. Teise küsimuse analüüsi tulemusel ei ilmnenud ühtegi asjaolu, mis proportsionaalsuse põhimõtet arvestades võiks mõjutada määruse nr 615/98 artikli 5 lõike 3 kehtivust. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne on kontrollida, kas pädevad asutused on määruse nr 615/98 vastavaid norme nimetatud põhimõtte kohaselt kohaldanud.

Allkirjad